

Suomen Arkkitehtiliiton linjauksia

Arkkitehtien osaamisesta ja koulutuksesta

S A F A

Suomen Arkkitehtiliitto

2021

Yhteiskunta tarvitsee arkkitehteja **3**

Arkkitehti on yhteiskunnallinen toimija
Arkkitehtuurin alan koulutusmääriä kasvatettava
Arkkitehti-nimike on varattu vain tutkinnon suorittaneille

Rakennetun ympäristön lukutaito on kansalaistaito **5**

Arkkitehtuurikasvatus luo tasa-arvoa
Tavoitteena valistuneet kansalaiset

Koulutus on pohja ammatilliselle kehitykselle **7**

Koulutuksen oltava laadukasta
Laadukas koulutus edellyttää resursseja
Koulutuksessa kriittinen ajattelu keskiössä
Koulutusmäärien on vastattava tulevaisuuden tarpeisiin

Osaamista ja pätevyyttä pitää kehittää läpi uran **9**

Täydennyskoulutus osana arkkitehdin työuraa
Ammattipätevyys ja työssä oppiminen

Arkkitehtuuritutkimusta tarvitaan lisää **11**

Tutkimuksen tarve suurempaa kuin ennen
Jatkokoulutus on osa arkkitehdin koulutuspolkua

Arkkitehdin osaamista hyödynnetään **13**

Osaaminen näkyväksi
Monimuotoistuva ammattikuva

Yhteiskunta tarvitsee arkkitehteja

Yhteiskunta tarvitsee arkkitehteja sekä suunnittelijoina että asiantuntijoina tulevaisuuden haasteissa. Arkkitehtien asiantuntemusta ja roolia hyödynnetään laaja-alaisesti yhteiskunnan eri osa-alueilla. Arkkitehtuuri ammattialana heijastaa monimuotoistuvaa yhteiskuntaa. Arkkitehti on vastuullinen yhteiskunnallinen toimija.

Arkkitehti on yhteiskunnallinen toimija

- Arkkitehti ymmärtää ja ottaa huomioon kestävän kehityksen periaatteet yhdyskuntarakentamisessa sekä rakentamisessa ja edistää kestävämpää rakentamista tutkimuksen keinoin yhteistyössä muiden toimijoiden ja asiantuntijoiden kanssa
- Arkkitehti tekee omalta osaltaan parhaansa ilmastonmuutoksen hidastamiseksi ja sitouttaa siihen myös muut toimijat suunnittelun eri mittakaavoissa
- Arkkitehti on eettinen toimija, joka huomioi eettiset näkökulmat ja seuraukset suunnittelutyössään
- Arkkitehti kehittää ympäristöjä, jotka ovat avoimia ja tasapuolisesti kaikkien saavutettavissa
- Arkkitehti näkee ja osaa tarjota omaa osaamistaan erilaisten yhteiskunnallisten ongelmien ehkäisyssä ja ratkaisemisessa silloin kun siihen on mahdollisuus
- Arkkitehti seuraa ja kommentoi aktiivisesti erilaisia tulevaisuuden konsepteja sekä osallistuu niiden kehittämiseen

Arkkitehtuurin alan koulutusmääriä kasvatettava

- Alan koulutuksen pitää olla arvostettua ja houkutella opiskelijoita mahdollisimman erilaisista taustoista ja lähtökohdista
- Koulutuksen tavoitteena on laaja ymmärrys ja kyky kehittää rakennettua ympäristöä
- Alan koulutusmäärien on vastattava arkkitehtuurin ja kaupunkisuunnittelun erityisosaajien tarvetta laaja-alaisesti yhteiskunnassa, myös muualla kuin vain arkkitehtien perinteisissä tehtävissä
- Alan koulutusmäärien tarvetta tulee säännöllisesti seurata valtakunnallisilla selvityksillä

Arkkitehti-nimike on varattu vain tutkinnon suorittaneille

- Arkkitehti on Suomessa yliopistotasaisen arkkitehtuurin tutkinnon suorittaneiden tutkintonimike
- Arkkitehti-ammattinimike on varattu arkkitehdin tutkinnon suorittaneille
- Arkkitehti-nimike käyttö ilman yliopistotasosta arkkitehtuurin tutkintoa on harhauttavaa
- Arkkitehti-nimikkeen käyttämistä on selkeytettävä

#KANSAINVÄLISYYS

Tavoitteena on kansainvälisen tutkinnon suorittaneiden ja ulkomaalaistaustaisten arkkitehtien työllistyminen ja integroiminen aktiiviseksi osaksi ammattikuntaamme.

#UUDETEKNOLOGIAT

Digitalisaatio sekä kehittyvät teknologiat lisäävät tarvetta ymmärtää niiden tarjoamat mahdollisuudet ja haasteet yhteiskunnan eri osa-alueilla rakennetun ympäristön näkökulmasta.

#KESTÄVÄVYYS

Maankäytön ja rakentamisen ympäristövaikutukset ovat huomattavia. Yhdyskunta- sekä rakennussuunnittelun avulla pystytään voimakkaasti vaikuttamaan luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen ja rakennetun ympäristön kokonaisvaltaiseen kestävyysnäkökulmaksi hiilidioksidipäästöjen minimoimisen, kiertotalouden, energia- ja liikenneratkaisujen keinoin.

Rakennetun ympäristön lukutaito on kansalaistaito

Elämme ja toimimme koko elämämme rakennetun ympäristön ja arkkitehtuurin keskellä. Kaikilla tulee olla mahdollisuus saada tietoa arkkitehtuurista ja rakennetusta ympäristöstä, mikä takaa tasa-arvoiset mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa ympäristömme kehittämiseen, ylläpitoon ja käyttämiseen.

Arkkitehtuurikasvatus luo tasa-arvoa

- Arkkitehtuurikasvatus antaa avaimet niin rakennetun kuin luonnon ympäristön ymmärtämiseen ja käyttämiseen
- Arkkitehtuurikasvatus antaa taitoja ja työkaluja tunnistaa ja muokata tilakokemuksia
- Arkkitehtuurikasvatus antaa tietoa rakennetun ympäristön suunnittelun prosesseista ja niihin osallistumisesta
- Arkkitehtuurikasvatus lisää ymmärrystä rakentamisen ympäristövaikutuksista ja niiden huomioon ottamisesta
- Arkkitehtuurikasvatus tutustuttaa kulttuuriympäristöihin ja arkkitehtuurihistoriaan ja tekee niiden vaalimisesta yhteisen päämäärän

#ARKKITEHTUURIKASVATUS

#KANSALAIKASVATUS

Tavoitteena valistuneet kansalaiset

- Valistunut kansalainen osaa kunnioittaa, suojella ja huolehtia ympäristöstään
- Valistunut kansalainen ei ole ympäristönsä passiivinen kokija vaan aktiivinen tekijä ja osallistuja
- Arkkitehtuurikasvatuksen merkitystä ja mahdollisuuksia tulee hyödyntää laajasti opetuksen kaikilla tasoilla, niin kulttuuri-instituutioiden, asiantuntijaorganisaatioiden kuin ammatillisen ja yhdistystoiminnan puitteissa

#KANSAINVÄLISYYS

Suomi on arkkitehtuurikasvatuksen edelläkävijä ja tätä kokemusta ja asiantuntemusta tulee hyödyntää koulutusviennissä.

#UUDETTEKNOLOGIAT

Digitaalisuus ja kehittyvät teknologiat lisäävät merkittävästi arkkitehtuurikasvatuksen saavutettavuutta ja hyödynnettävyyttä.

#KESTÄVÄVYYS

Arkkitehtuurikasvatuksella voidaan lisätä laajasti kestävä kehityksen periaatteiden tuntemusta ja tavoitteita ja lisätä tietoutta maankäytön ja rakentamisen ympäristövaikutuksista.

Koulutus pohjana ammattilliselle kehitykselle

Suomessa arkkitehtien koulutus on kansainvälisen korkeakoulujärjestelmän mukaisesti jakautunut kolmivuotiseen kandidaiheeseen ja kaksivuotiseen maisterivaiheeseen. Arkkitehdin tutkinnon sisältöä ohjaa Euroopan Unionin ammattipätevyysdirektiivi. Opetusohjelmien sisältöjen on oltava ajantasaisia, uusimpaan tietoon perustuvia, tulevaisuuden haasteisiin ja tarpeisiin vastaavia. Tutkintoon johtava koulutus on laaja-alainen ja se luo vahvan pohjan valmistuneen ammatilliselle kehitykselle ja jatkuvan oppimisen polulle.

Koulutuksen oltava laadukasta

- Laadukas koulutus luo pohjan sille kehitykselle, josta muodostuu arkkitehdin ammattitaito työkokemuksen ja täydennys- ja jatkokoulutuksen kautta
- Koulutus vastaa arkkitehdin ammatillisiin tarpeisiin luodessaan pohjan sekä praktisille että tutkimuksellisille lähestymistavoille. Nämä eivät ole ammattikuvassa vastakkaisia vaan toisiaan tukevia näkökulmia.
- Koulutuksen on perustuttava uusimpaan tietoon ja oltava pedagogisesti korkeatasoista
- Koulutuksen tulee mahdollistaa laaja-alaisen ammattikuvan rakentaminen

Laadukas koulutus edellyttää resursseja

- Koulutuksen hyvä laatu ja kansainvälinen kilpailukyky on saavutettavissa vain riittävällä resursoinnilla
- Opetus- ja kulttuuriministeriön arkkitehtuurin koulutuksen tarpeet huomioiva rahoitus tulee näkyä täysimääräisesti arkkitehtuurin yksiköiden resursoinnissa
- Vain riittävä resursointi mahdollistaa kouluille pätevän ja riittävän opetus- ja tutkimushenkilöstön ylläpitämisen ja rekrytoinnin

#PERUSTUTKINTO
#ARKKITEHTITUTKINTO
#ARKKITEHTIKOULUTUS

- Alan opiskelijoille tulee taata koulutuksen erityispiirteet huomioiva oppimisympäristö

Koulutuksessa kriittinen ajattelu keskiössä

- Koulutuksen tavoitteena sisällöstä riippumatta on pohjimmiltaan opettaa opiskelijaa itsenäiseen ja luovaan ajatteluun
- Arkkitehdin ammatillinen toiminta työnkuvasta riippumatta on ajattelua, priorisointia, ongelmanratkaisua. Se on kykyä luoda vaihtoehtoja, kykyä arvottaa, kykyä tunnistaa arvoja ja motiiveja, kyseenalaistaa lainalaisuuksia, joita suunnittelussa ja päätöksenteossa vallitsee.

Koulutusmäärien on vastattava yhteiskunnan tulevia tarpeita

- Eläköitymisen ja alaan kohdistuvien uusien vaatimusten vaikutus koulutustarpeisiin on huomioitava
- Aloituspaikeäärissä on saavutettava pohjoismainen taso
- Aloituspaikeäärissä on huomioitava laajenevan toimintaympäristön tarpeet
- Arkkitehtikoulutuksen saaneista yhä useampi sijoittuu tulevaisuudessa perinteisen ammattikuvan rajapinnoille tai niiden ulkopuolelle

#KANSAINVÄLISYYS

Koulutusjärjestelmien globaali yhdenmukaistuminen on lisännyt kansainvälistä liikkuvuutta. Yhä suurempi määrä kansainvälisiä opiskelijoita on suorittamassa yliopistoissamme maisteritutkintoa. Opiskelijoiden integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan, työelämäkenttään ja ammattikuntaan on tuettava laaja-alaisesti. Laajenevan kansainvälisen toiminnan kannalta on tärkeää, että suomalainen arkkitehtuurin koulutus täyttää tulevaisuudessakin EU:n ammattipätevyysdirektiivin vaatimukset. Direktiivin uudistustyössä SAFA on aktiivinen toimija.

#UUDET TEKNOLOGIAT

Koulutuksessa hyödynnetään uuden teknologian luomia mahdollisuuksia ja huomioida näiden vaikutus ammattikuvaan.

#KESTÄVÄVYYS

Kestävä kehitys on läpileikkaava, konkreettinen teema koulutuksessa.

Osaamista ja pätevyyttä pitää kehittää läpi uran

Ammatillinen kehittyminen läpi työuran on edellytys arkkitehtina toimimiselle. Se mahdollistaa erikoistumisen erilaisiin tehtäviin, arkkitehtien toimintaympäristön laajentamisen ja avaa uusia urapolkuja. Arkkitehdilla on oikeus ja velvollisuus täydennyskoulutukseen. Myös työssä hankittu osaaminen tulee tunnistaa. SAFA vaikuttaa aktiivisesti jäsentensä osaamisen ja pätevyyden kehittämiseen.

Täydennyskoulutus osana arkkitehdin työuraa

- Täydennyskoulutus syventää, laajentaa ja päivittää tutkintokoulutuksessa hankittua osaamista
- Arkkitehti ylläpitää ja kehittää osaamistaan tavoitteellisesti
- Monipuolinen täydennyskoulutus tukee arkkitehdin laajenevan tehtäväkentän hallintaa
- SAFAn seuraa ja tiedottaa alan täydennyskoulutustarjonnasta
- SAFAn tuottama täydennyskoulutus perustuu selvityksiin
- Täydennyskoulutuksen verovähennyskelpoisuutta hyödynnetään
- Täydennyskoulutuksen saavutettavuutta ja tarjontaa parannetaan monipuolisella viestinnällä ja alan toimijoiden yhteistyöllä

#TÄYDENNYSKOULUTUS
#TYÖSSÄOPPIMINEN
#ELINIKÄINENOPPIMINEN

Ammattipätevyys ja työssäoppiminen

- Arkkitehdin kokemuspohjainen osaaminen tehdään tunnistettavaksi
- Vertaisoppiminen on olennainen osa ammatillista kehittymistä
- Ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen tulee taata työssä
- Alan pätevydentoteamisjärjestelmiä kehitetään ammatillisen pätevyyden tunnistamiseksi niin kansallisesti kuin kansainvälisesti
- Työpaikoilla hyödynnetään vapaaehtoisia järjestelmiä kuten osaamismatriiseja arkkitehtien osaamisen kehittymisen seurannassa

#KANSAINVÄLISYYS

Täydennyskoulutuksella on avainrooli kansainvälisten arkkitehtien integroimisessa suomalaisen arkkitehtuurin ja rakentamisen kenttään.

#UUDETEKNOLOGIAT

Täydennyskoulutuksen järjestämisessä hyödynnetään uusia teknologioita, joilla varmistetaan, että täydennyskoulutustarjonta on tasa-arvoisesti saavutettavissa ja hyödynnettävissä, riippumatta osanottajan asuin- tai työskentelypaikasta.

#KESTÄVÄVYYS

Kestäväkehitys on yksi tämän päivän tärkeimmistä täydennyskoulutusteemoista ja se on integroitu läpileikkaavana teemana alan kaikkeen täydennyskoulutukseen.

Arkkitehtuuritutkimusta tarvitaan lisää

Suomalainen arkkitehtuuritutkimus tarvitsee loikan eteenpäin. Resursseja täytyy lisätä, jotta arkkitehtuuritutkimuksen määrää ja laatua voidaan kasvattaa. Arkkitehtuurin tutkimusta tekeviä tutkimusyhteisöjä tulee kehittää systemaattisesti ja kunnianhimoisesti. Tutkimusinfrastruktuuri, ohjaus, hankkeiden kilpailukyky kotimaisesta tai kansainvälisestä rahoituksesta tarvitsevat lisää panostusta ja tukea.

Tutkimuksen tarve suurempaa kuin ennen

- Arkkitehtuuritutkimus tuottaa laajaa ymmärrystä arkkitehtuurin ja rakennetun ympäristön vaikutuksista yksilöihin, yhteisöihin ja ympäristöön
- Arkkitehdit tuottavat ja tarvitsevat aktiivisesti uutta tietoa. Tutkimuksen popularisoimisella ja saamisella suunnittelun ammattilaisten käyttöön on alalla suuri merkitys.
- Laaja-alaisen ja korkeatasoisemman tutkimuksen tekeminen lisää alan vaikuttavuutta ja tutkimuksen edellytyksiä toimia suunnittelun ja päätöksenteon pohjana
- Globaalit haasteet koskettavat arkkitehtuurin kenttää mitä suurimmassa määrin
- Isoja haasteita ei ratkota yksin vaan poikkitieteellisesti, yhdessä muiden kanssa
- Arkkitehtuurin tutkimuskentän laajentuminen on tutkimukselle mahdollisuus ja avaa myös uusia rahoitusmahdollisuuksia
- Kilpailu yleisestä tutkimusrahoituksesta vaatii arkkitehtuuritutkimukselta korkeaa akateemista tasoa, mikä puolestaan vaatii tohtoriopintojen, post-doc paikkojen ja akateemisen urapolkujen strategista ja määrätietoista kehittämistä

Jatkokoulutus on osa arkkitehdin koulutuspolkua

- Jatko-opinnot valmistavat arkkitehteja tutkijantyöhön ja tukevat myös arkkitehtien suunnittelutyötä ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta
- Tohtori- ja lisensiaattikoulutukseen tarvitaan lisää tavoitteellisuutta ja ohjaavia rakenteita erilaisia urapolkuja ja ammatillisia tarpeita varten
- Mahdollisuuksia tehdä tutkimusta myös jatkokoulutuksen ulkopuolella tulee tukea.
- Lisensiaattitutkintoa kehitetään väylänä ammatin rinnalla tehtävään tutkimukseen, erikoistumiseen ja poikkitieteellisiin opintoihin, joihin perustutkinnon aikana ei ole ammattipätevyysdirektiivin vuoksi mahdollisuutta syventyä
- Tohtorikoulutuksessa tulisi erityisesti korostua akateemisuus, kansainvälisyys ja tutkimuksellisiin verkostoihin ja hankkeisiin liittyminen ja kasvaminen

#KANSAINVÄLISYYS

Globaalit haasteet ja trendit luovat arkkitehtuuritutkimukseen uusia tutkimusintressejä ja nämä intressit kytkeytyvät lähitieteiden sekä taiteen tutkimuksen kysymyksenasetteluihin. Suomalaisen tutkijakoulutuksen tulee mahdollistaa pääsy myös kansainväliseen akateemiseen maailmaan.

#UUDETTEKNOLOGIAT

Digitaalisia työkaluja ja alustoja hyödynnetään aktiivisesti arkkitehtuuritutkimuksessa, tulosten jalkauttamisessa ja popularisoinnissa.

#KESTÄVÄVYYS

Kestävä kehitys ja sen teemat ovat kantavia, läpileikkaavia teemoja arkkitehtuuritutkimuksen kentässä.

Arkkitehdin osaamista hyödynnetään

Rakennetun ympäristön asiantuntijoiden joukossa arkkitehdeilla on kokonaisvaltaisin tieto- ja kokemusperäinen osaaminen. Osaamista tulee hyödyntää laajasti ja arkkitehtien asiantuntemuksen pitää näkyä päätöksenteossa. Osaaminen ja ammattikuva kehittyvät myös ammatin sisällä ja saavat uusia muotoja tulevaisuuden haasteissa.

Osaaminen näkyväksi

- Arkkitehtien osaaminen ei saa jäädä näkymättömiin tai paitsioon
- Arkkitehtien asiantuntemuksen tulee näkyä niin suunnittelu- ja rakennusalalla, kaupunkikehityksessä, opetuksessa ja tutkimuksessa kuin kulttuuri- tai museotalalla – kaikkialla missä arkkitehtuuri on läsnä ja sen edellytyksiä luodaan
- Arkkitehtuurin osaamisen tarve tai puute hankkeissa ja päätöksissä tulee havaita ja osoittaa
- Arkkitehtien osaamista tulee voida perustella, markkinoida ja aktiivisesti sanallistaa
- Arkkitehtuurin erikoisalojen asiantuntijuuksia tulee nostaa esiin
- Arkkitehtien on tulevaisuudessa itse hyödynnettävä osaamistaan myös aiempaa laajemmin
- Arkkitehtien, rakennusarkkitehtien ja muiden rakennussuunnittelijoiden osaamista hyödynnetään eri tutkintojen vahvuudet tunnistaen ja niitä kirkastaen

Monimuotoistuva ammattikuva

- Arkkitehtuurin ydinarvot kestävät, mutta samalla on valmistauduttava ammatinkuvan muutoksiin tulevaisuudessa
- Arkkitehtien osaamista tulee jatkuvasti kehittää sekä yhdessä että itsenäisesti ja urakohtaisesti
- Tulevaisuudessa arkkitehtien tulee tunnistaa sekä asiantuntemuksensa riittävyys että yhteistyön tarve, ja työskennellä eri alojen vahvuuksia yhdistäen
- Arkkitehtien toimintaa ja kehitystyötä uusilla aloilla tulee nostaa esiin ja tukea
- Arkkitehtien osaamisen kirjolle ja monimuotoisuudelle on annettava tilaa ja myös alan sisäistä arvostusta

#KANSAINVÄLISYYS

Lisääntyvä kansainvälistyminen tuo suomalaisen arkkitehdin perinteiseen ammattikuvaan lisää ulottuvuuksia. Arkkitehtien osaaminen ja ammattikunta monipuolistuvat.

#UUDETTEKNOLOGIAT

Kehittyvät teknologiat kuten tekoäly, virtuaalitodellisuus, itseohjaavat ajoneuvot, hajautettu energiantuotanto ja digitaalinen valmistaminen muuttavat rakennettua ympäristöä ja suunnittelua enenevässä määrin. Arkkitehtien on pysyttävä kehityksessä mukana ja ymmärrettävä teknologisten murrosten merkitys arkkitehtuurin ja rakennetun ympäristön kannalta.

#KESTÄVÄVYYS

Kestävyys on arkkitehdin osaamisen keskiössä nyt ja tulevaisuudessa. Uuden osaamisen kehittämistä on arvioitava erityisesti kestävyiden suhteen.